

Wymagania edukacyjne do historii dla szkoły podstawowej „Wczoraj i dziś” kl. 4

Temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:
Rozdział I. Z historią na ty		
1. Historia – nauka o przeszłości	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, legenda, baśń, archeologia, źródła pisane, źródła materialne</i>; – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych; – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki; – dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych i wskazuje ich przykłady; – porównuje pracę historyków i archeologów. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów; – potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie; – ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych.
2. Historia wokół nas	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm, drzewo genealogiczne, ród</i>; – podaje przykłady pamiątek rodzinnych; – przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny; – wyjaśnia, czym jest patriotyzm; – podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>tradycja, mała ojczyzna</i>; – podaje przykłady regionalnych tradycji; – tworzy przewodnik po własnej miejscowości; – przedstawia wybitne postaci w jego dziejach swojej „małej ojczyzny”.
3. Mieszkamy w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>symbole narodowe, naród</i>; – wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice; – przedstawia polskie symbole narodowe; – wskazuje na mapie główne krainy historyczne Polski oraz największe miasta; – przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych; – podaje przykłady dziedzictwa narodowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Polonia, region</i>; – omawia genezę polskich symboli narodowych; – tworzy przewodnik po własnym regionie.

4. Czas w historii	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, tysiąclecie, wiek, era, okres p.n.e. i n.e., epoka historyczna</i>; – umieszcza daty na osi czasu; – zamienia cyfry arabskie na rzymskie; – porządkuje epoki historyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje główne epoki historyczne; – wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery; – podaje cezury czasowe epok historycznych; – podaje przykłady mierzenia czasu w historii.
5. Obliczanie czasu w historii	<ul style="list-style-type: none"> – określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie; – umiejscawia wydarzenia na osi czasu; – porządkuje chronologicznie wydarzenia; – określa początek i koniec wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych; – oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er.
6. Czytamy mapę i plan	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>mapa, plan, legenda, symbol</i>; – odróżnia mapę od planu; – przygotowuje proste plany miejscowe; – objaśnia symbole legendy mapy; – odczytuje z mapy podstawowe informacje; – wyjaśnia, czym jest kartografia. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną; – wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej.
Rozdział 2: Od Piastów do Jagiellonów		
1. Mieszko I i chrzest Polski	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>plemię, dynastia, Piastowie</i>; – wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”; – zna wydarzenie związane z datą 966; – wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka; – przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Słowianie, poganin</i>; – wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich; – charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego.
2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, cesarz, koronacja, gród, drużyna, wojowie</i>; – zna wydarzenia związane z datami: 997, 1000, 1025; – opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów; – przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego; – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>arcybiskupstwo, biskupstwo</i>; – zna wydarzenia związane z datą 1002–1018; – wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego; – ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego.

	<p>Chrobrego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje Bolesława Chrobrego jako pierwszego króla Polski. 	
3. Polska Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>zak, uniwersytet</i>; – wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>; – wyjaśnia cele oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej; – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego; – wyjaśnia, dlaczego historycy określili Kazimierza mianem „Wielkiego”. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>uczta u Wierzyńka</i>; – opisuje zjazd monarchów w Krakowie; – porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego.
4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>unia, Jagiellonowie</i>; – charakteryzuje postać <i>Jadwigi i Władysława Jagiełły</i>; – zna wydarzenia związane z datą: 1385; – opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów; – przedstawia okoliczności zawązania unii polsko-litewskiej; – wymienia postanowienia unii w Krewie; – wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>Andegawenowie</i>; – omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla Polski i Litwy.
5. Bitwa pod Grunwaldem	<ul style="list-style-type: none"> – zna wydarzenia związane z datą: 1410; – przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim; – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać <i>Ulricha von Jungingena</i>; – przedstawia skutki bitwy pod Grunwaldem oraz postanowienia pokoju toruńskiego.
6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>astronomia</i>; – wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec; – przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika; – wyjaśnia powiedzenie: <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>teoria heliocentryczna</i>; – przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika; – wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół.

Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej		
1. Jan Zamoyski i złoty wiek Polski	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>szlachta, kanclerz, hetman, złoty wiek</i>; – zna królów Polski: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta i Stefana Batorego; – charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa; – charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, dlaczego XVI wiek nazywa się złotym wielkim w historii Polski; – wskazuje na mapie Zamość; – charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego; – tworzy plan Zamościa
2. XVII wiek – stulecie wojen	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, odsiecz wiedeńska, wojna podjazdowa</i>; – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683; – przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry; – wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów; – przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej; – zna postaci: <i>Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski</i>, oraz ich dokonania; 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>husaria, wielki wezyr</i>; – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii; – wymienia skutki wojen Rzeczypospolitej w XVII w.
3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>zaborcy, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i>; – zna wydarzenia związane z datami: 3 maja 1791, 1794, 1795; – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów; – charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki; – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja; – opisuje powstanie kościuszkowskie. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki; – wskazuje na mapie zasięg rozbiorów Polski; – wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej.
4. Legiony Polskie i hymn narodowy	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>emigracja, hymn państwowy</i>; – zna wydarzenia związane z datą: 1797; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona; – wie, o jakich wydarzeniach mówią słowa Mazurka

	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postaci <i>Jana Henryka Dąbrowskiego</i> i <i>Józefa Wybickiego</i>; – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze; – opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady. 	Dąbrowskiego.
5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>zabór rosyjski, branka, dyktator, Syberia</i>; – zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864; – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną; – opisuje przyczyny, charakter i przebieg powstania styczniowego; – przedstawia skutki powstania. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>działalność konspiracyjna, wojna partyzancka</i>; – wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło.
6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat</i>; – wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji; – przedstawia dokonania Maria Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana nagrodą Nobla; 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Nagroda Nobla, Latający Uniwersytet, rad, polon</i>; – wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla; – porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne.
Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce		
1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa, II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa, orłęta lwowskie</i>; – zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918, 11 listopada 1918; – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym; – wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki w latach 1918-1921; – wskazuje na mapie obszar II RP; – wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej; – opisuje przebieg walk o granice II Rzeczpospolitej.

	niepodległości i budowie państwa polskiego.	
2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>Wolne Miasto Gdańsk</i>; – opisuje trudności w odbudowie państwa polskiego; – wskazuje na mapie Polski Gdynię; – wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim oknem na świat; – charakteryzuje i wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego. 	– poprawnie posługuje się terminami: <i>minister, eksport, import</i> .
3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>okupacja, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i>; – zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939, 1 sierpnia 1944; – wie, dlaczego wybuchło powstanie warszawskie; – przedstawia sytuację narodu polskiego pod okupacją niemiecką; – charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego; – opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Sowiecki, powstanie warszawskie</i>; – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego; – przedstawia przebieg powstania warszawskiego.
4. „Żołnierze niezłomni”	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>komunista, obozy zagłady, „żołnierze niezłomni”</i>; – rozwija skrót PRL i wyjaśnia znaczenie tej nazwy; – charakteryzuje postaci <i>Witolda Pileckiego</i> i <i>Danuty Siedzikówny</i>; – wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej; – opisuje represje komunistów wobec dawnych żołnierzy Armii Krajowej. 	– wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.

<p>5. Jan Paweł II – papież pielgrzym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>papież, teologia, pielgrzymka</i>; – charakteryzuje rolę Kościoła w czasach komunizmu; – wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II; – zna imię i nazwisko papieża Jana Pawła II; – charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrześcijan. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe, kardynał, prymas, pontyfikat</i>; – wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia; – charakteryzuje krótką biografię Jana Pawła II; – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego; – wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>.
<p>6. „Solidarność” i jej bohaterowie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>strajk, związek zawodowy, demokracja</i>; – zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, grudzień 1981, 1989; – wyjaśnia, dlaczego w 1980 roku doszło do masowych strajków robotniczych; – zna bohaterów „Solidarności”: <i>Lecha Wałęsę i Annę Walentynowicz</i>; – opisuje okoliczności zawiązania NSZZ „Solidarność”; – wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>stan wojenny, Okrągły Stół</i>; – wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu; – wskazuje różnice polityczne i różnice w życiu codziennym między czasami komunizmu a wolną Polską.